

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Фінанси, банківська справа, страхування

УДК 658.14:005.21

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15459369>

Стратегічні підходи до забезпечення платоспроможності підприємства

Дорошенко Андрій Петрович

к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи і страхування,
Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, м. Полтава,
вул. Сковороди 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6314-1586>

Дорошенко Ольга Олександрівна

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи і страхування,
Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, м. Полтава,
вул. Сковороди 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1163-8635>

Криштоп Микита Олександрович

аспірант, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна,
м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Ніколаєв Юрій Юрійович

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня, Полтавський
державний аграрний університет, 36003, Україна,
м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Прийнято: 07.05.2025 | Опубліковано: 18.05.2025

***Анотація.** Забезпечення платоспроможності підприємства є ключовим чинником його фінансової стійкості та довгострокової життєздатності,*

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

особливо в умовах економічної нестабільності. Актуальними є питання структурного фінансового планування, реінжинірингу бізнес-процесів, своєчасної реструктуризації зобов'язань та створення адаптивної системи управління фінансовими ризиками. **Мета.** Метою дослідження є обґрунтування стратегічних підходів до забезпечення платоспроможності підприємства шляхом аналізу динаміки фінансових показників, структури активів і зобов'язань, а також узагальнення ефективних практик фінансового планування, реорганізації бізнес-процесів і управління борговим навантаженням. **Методи.** У роботі використано методи фінансового аналізу, порівняльної характеристики, структурного аналізу активів і пасивів, а також метод узагальнення практичних рішень. Дослідження базується на даних восьми підприємств за 2021 і 2023 роки з розрахунком ключових коефіцієнтів ліквідності, автономії, дебіторської заборгованості, прибутковості та платоспроможності.

Результати. Аналіз продемонстрував загальну тенденцію до зниження рівня платоспроможності в 2023 році, зумовлену зростанням короткострокових зобов'язань, нестабільною прибутковістю та погіршенням структури активів. Визначено, що ефективне фінансове планування має спиратися на структурну оцінку активів і прогнозу прибутковості, а не лише на історичні дані. Запропоновано інтегровану модель управління платоспроможністю, яка включає елементи фінансового планування, реінжинірингу бізнес-процесів, реструктуризації зобов'язань та цифрового контролінгу. **Висновки.** Запропонований підхід дозволяє підприємствам не лише реагувати на кризові явища, а й формувати проактивну політику забезпечення фінансової стійкості. Рекомендовано впровадження сценарного планування, фінансового моніторингу, графіків обслуговування боргу та цифрових інструментів управління ресурсами. Отримані результати можуть бути використані для побудови адаптивної системи забезпечення платоспроможності на підприємствах різних галузей.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Ключові слова: платоспроможність підприємства, фінансове планування, реінжиніринг бізнес-процесів, економічна нестабільність, фінансова стійкість, ліквідність, реструктуризація зобов'язань, цифровий контролінг, сценарне планування, управління ризиками.

Strategic Approaches to Ensuring Enterprise Solvency

Andrii Doroshenko

PhD in Economics, Associate Professor, Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6314-1586>

Olha Doroshenko

PhD in Economics, Associate Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1163-8635>

Mykyta Kryshchuk

Postgraduate Student, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine

Yurii Nikolaiev

Second (Master's) Level Higher Education Student, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine

Abstract. Ensuring enterprise solvency is a key factor in maintaining financial stability and long-term viability, particularly under conditions of economic instability. Relevant issues include structural financial planning, business process reengineering, timely debt restructuring, and the creation of an adaptive financial

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

risk management system. **Purpose.** The purpose of this study is to substantiate strategic approaches to ensuring enterprise solvency through the analysis of financial performance dynamics, the structure of assets and liabilities, and the generalization of effective practices in financial planning, business process reorganization, and debt management. **Methods.** The research applies methods of financial analysis, comparative assessment, structural analysis of assets and liabilities, as well as generalization of practical solutions. The study is based on data from eight enterprises for the years 2021 and 2023, with calculations of key indicators such as liquidity ratios, equity ratio, accounts receivable turnover, profitability, and solvency.

Results. The analysis revealed a general trend toward declining solvency in 2023, driven by an increase in short-term liabilities, unstable profitability, and a deteriorating asset structure. It was found that effective financial planning should be based on structural asset assessment and projected profitability rather than historical data alone. An integrated solvency management model is proposed, incorporating elements of financial planning, business process reengineering, debt restructuring, and digital controlling. Additionally, the research demonstrates that enterprises with flexible debt management strategies and digitalized financial monitoring systems showed greater resilience to financial instability.

Conclusions. The proposed approach enables enterprises not only to respond to crisis phenomena but also to develop a proactive policy for ensuring financial stability. The implementation of scenario planning, financial monitoring, debt service schedules, and digital resource management tools is recommended. The results can be used to build an adaptive solvency assurance system for enterprises across various industries.

Keywords: enterprise solvency, financial planning, business process reengineering, economic instability, financial stability, liquidity, debt restructuring, digital controlling, scenario planning, risk management.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Постановка проблеми. У сучасних умовах економічної нестабільності та посилення конкуренції збереження платоспроможності підприємства є не лише показником його фінансової стійкості, а й запорукою довгострокового розвитку [1]. Багато компаній стикаються з проблемами, пов'язаними з нестачею оборотних коштів, зростанням боргового навантаження, дисбалансом у структурі активів і прибутковості [2], що вимагає стратегічних підходів до управління фінансами.

Зміни в економічному середовищі посилюють необхідність переосмислення класичних моделей підтримки ліквідності. Традиційні інструменти вже не гарантують ефективності без глибокої інтеграції процесів фінансового планування, реінжинірингу, реструктуризації зобов'язань і цифрових інструментів оптимізації. Проведений аналіз підприємств засвідчив суттєві відмінності в адаптації до сучасних викликів: від вдалого зменшення дебіторської заборгованості до втрати автономності капіталу.

Таким чином, дослідження стратегічних механізмів забезпечення платоспроможності є вкрай актуальним як для теоретичного обґрунтування підходів до фінансової стабільності, так і для практичного впровадження дієвих управлінських рішень на підприємствах різних форм власності та галузей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі питання забезпечення платоспроможності підприємств досліджуються крізь призму фінансової стійкості, оптимізації структури капіталу, антикризового управління та впровадження цифрових рішень у фінансове планування. Значна увага приділяється ролі стратегічного підходу до ліквідності, оцінці ефективності управління оборотними активами та впливу боргового навантаження на загальний фінансовий стан підприємства. У дослідженнях останніх років акцент зроблено на інтеграції фінансового планування з реінжинірингом процесів, що дозволяє підвищити адаптивність бізнесу до змін зовнішнього середовища.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

У статті Perup P., Peronja I., Laca S. [3] простежується тісний зв'язок між рівнем вільного грошового потоку та обсягом виплачених дивідендів, що особливо актуально в умовах обмеженого доступу до ліквідності. Авторами досліджено компанії хорватського ринку капіталу та встановлено статистично значущий вплив вільного грошового потоку на дивідендну політику.

У статті Steinberga D., Millere I. [4] акцентовано увагу на важливості аналізу руху грошових коштів як достовірнішого джерела оцінки платоспроможності підприємств порівняно з традиційною звітністю за методом нарахування. Авторами встановлено ключові показники звіту про рух грошових коштів, що мають практичне значення для виявлення ознак фінансової нестабільності та ризику ліквідації компаній.

У статті Krumrey L., Moeini M., Wendt O. [5] запропоновано модель управління грошовими потоками, що інтегрує ризики неплатежів клієнтів, валютні коливання та ризик дефолту банку. Результати моделювання підтвердили ефективність застосування оптимізаційного підходу до управління ліквідністю з урахуванням сукупного ризику.

Kvasnytska R. S., Dotsenko I. O., Matviychuk L. O. [6] обґрунтували взаємозв'язок між фінансовою стратегією та рівнем фінансової безпеки підприємства як ключовим фактором його стабільного розвитку. Авторами узагальнено підходи до експрес-оцінки фінансової безпеки з використанням інтегрального показника, що враховує групи індикаторів ліквідності, стійкості, активності та прибутковості.

У статті Pryidak T. B., Yaloveha L. V. та ін. [7] узагальнено роль цифрової компетентності майбутніх економістів як складової конкурентоспроможності фахівця, що опосередковано впливає на платоспроможність підприємств через якість управлінських рішень та ефективне використання цифрових інструментів в економічному управлінні.

У дослідженні Перерви П. Г. [8] обґрунтовано податкове планування як стратегічний інструмент управління господарською діяльністю підприємств,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

що сприяє підтриманню платоспроможності шляхом зниження податкового навантаження та ефективного розподілу фінансових ресурсів.

Даценко Г., Кудирко О., Крупельницька І., Майстер Л., Копчикова І., Гладій І. [9] дослідили сутність фінансової безпеки компанії та запропонували методичний підхід до її оцінювання з урахуванням сучасних викликів для українських підприємств. Встановлено, що ключовим пріоритетом управління фінансовою безпекою є зменшення частки позикового капіталу, що підтверджено за допомогою методу аналізу ієрархій і відображено у стратегічній карті цілей.

У дослідженні Vyhovska N. G., Polchanov A. Y., Ostapchuk T. P., Dovgaliuk, V. V. [10] сформовано формалізовану модель прогнозування, яка дозволяє оцінити взаємозв'язок між рентабельністю, платоспроможністю та діловою активністю підприємств гірничодобувної галузі з урахуванням ефекту масштабу. Встановлено, що пріоритет у фінансуванні має надаватися внутрішнім джерелам та реструктуризації боргів, а державна підтримка має враховувати соціальну значущість таких підприємств.

Sakr A., Bedeir A. [11] дослідили вплив структури капіталу на фінансові результати компаній, використовуючи дані 62 нефінансових підприємств Єгипту за 14-річний період. Установлено, що загальна заборгованість має негативний вплив на рентабельність активів, тоді як ефект на рентабельність власного капіталу залежить від терміну зобов'язань - короткострокові борги знижують ефективність, а довгострокові можуть сприяти зростанню прибутковості.

Narwal K., Yadav N. [12] дослідили ефективність інтелектуального капіталу за моделлю VAIC™ та встановили його позитивний вплив на прибутковість компаній енергетичного, добувного та фінансового секторів Індії. Прослідковується, що найбільший вплив на зростання вартості компанії має людський капітал, що підкреслює стратегічну роль нематеріальних активів у формуванні конкурентних переваг.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

У статті Єршової Н. Ю. та ін. [13] підкреслено, що правильна організація податкової звітності, налагоджені внутрішні комунікації та використання цифрових технологій є ключовими умовами підтримання платоспроможності підприємства через мінімізацію податкових ризиків і підвищення фінансової дисципліни.

У наукових дослідженнях останніх років простежується активне вивчення факторів, що впливають на платоспроможність підприємств, зокрема структури капіталу, грошових потоків, фінансової безпеки, інтелектуального капіталу та стратегій управління ризиками. Узагальнено сучасні підходи до оцінювання ліквідності, фінансової стійкості та ефективності фінансового планування, однак у більшості праць акцент зроблено на окремих аспектах - без цілісного поєднання стратегічних інструментів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень, присвячених аналізу платоспроможності підприємств та управлінню фінансовими ризиками, залишається низка аспектів, які потребують уточнення в контексті практичної реалізації стратегічних підходів. Зокрема, недостатньо обґрунтованими залишаються механізми поєднання фінансового планування, реінжинірингу бізнес-процесів та реструктуризації зобов'язань у єдину модель прийняття управлінських рішень.

Крім того, актуальним є питання визначення чутливих індикаторів платоспроможності, які реально відображають фінансову стійкість підприємства в умовах нестабільності. Невирішеним залишається також прикладне забезпечення оцінки рівня фінансової безпеки на основі інтегрованих коефіцієнтів та структурного аналізу активів.

Це дослідження покликане частково заповнити зазначені прогалини шляхом проведення розрахунків ключових фінансових показників для низки підприємств у динаміці, виявлення типових ризиків втрати

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

платоспроможності та узагальнення практичних підходів до прийняття управлінських рішень. Особливу увагу зосереджено на співвідношенні між показниками структури активів, прибутковістю та борговим навантаженням, що дозволило сформулювати практичні орієнтири для підвищення фінансової стійкості.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є обґрунтування стратегічних підходів до забезпечення платоспроможності підприємства шляхом аналізу фінансових коефіцієнтів, структури активів і зобов'язань, а також узагальнення практичних рішень щодо фінансового планування, реінжинірингу бізнес-процесів та реструктуризації зобов'язань в умовах економічної нестабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення платоспроможності підприємства вимагає системного підходу до оцінки його фінансового стану, зокрема через аналіз динаміки активів, зобов'язань, прибутковості та ключових фінансових коефіцієнтів [14-17]. Для досягнення поставленої мети було здійснено порівняльне дослідження низки підприємств на основі звітних даних за два періоди. Далі подано вихідні дані – табл. 1, які стали основою для розрахунків та подальшого аналізу.

Таблиця 1

Вихідні дані для аналізу динаміки активів, зобов'язань, прибутковості та ключових фінансових коефіцієнтів*

Номер підприємства	1		2		3		4	
Роки	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023
Необоротні активи	24015	291864	12016	10228	730344	1039937	11028,9	18228,7
Оборотні активи	80982	236922	248114	289653	135179	183753	14706,1	9415,1
Запаси	54221	27415	60290	47760	8809	13216	13143,1	7658,5
Дебіторська заборгованість	22082	206505	186016	206420	110421	150762	920,6	1300
Гроші та еквіваленти	4191	224	353	35258	3712	1550	640,3	454,5

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Номер підприємства	1		2		3		4	
Роки	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023
Активи	104997	291864	260130	299930	865523	1223690	25735	27643,8
Власний капітал	49070	24515	245133	277888	461900	806453	23316,5	21635,4
Довгострокові зобов'язання	7443	-	11	78	85628	30751		
Поточні зобов'язання	48484	256349	14987	21965	317995	386486	2418,6	6008,4
Пасиви	104997	291864	260130	299930	865523	1223690	25735	27643,8
Чистий прибуток (збиток)	663	-25813	33137	16801	3658	-61891	6912,8	2813,9
Номер підприємства	5		6		7		8	
Роки	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023
Необоротні активи	79342	62260	49882	91656	53500	67264	7324,6	10660,6
Оборотні активи	149758	212878	143925	118276	132291	161601	12611,8	17413,6
Запаси	81990	134180	28089	118276	29520	86969	3464,3	2213,4
Дебіторська заборгованість	26079	24168	113356	151395	76016	39063	5108,4	2878,9
Гроші та еквіваленти	39467	49666	2152	2140	10895	31518	1375,3	1319,3
Активи	229100	275138	193806	91656	185917	228930	19936,4	28261,2
Власний капітал	222145	264871	52420	239314	181563	182371	18615,7	22354
Довгострокові зобов'язання			30028	87776				
Поточні зобов'язання	6955	10267	15153	4157	4354	46559	839,9	5907,2
Пасиви	229100	275138	193806	91656	185917	228930	19936,4	28261,2
Чистий прибуток (збиток)	62598	27945	13152	38077	96337	-2238	8011,7	1963,6

*фактичні дані фінансової звітності

На підставі вихідних даних за 2021 та 2023 роки проведено порівняльний

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

аналіз фінансового стану восьми підприємств, що дозволило виявити ключові відмінності у структурі активів, прибутковості та рівнях зобов'язань. З урахуванням отриманих результатів було здійснено розрахунок основних коефіцієнтів ліквідності, фінансової стійкості та автономії, які дали змогу оцінити рівень платоспроможності кожного з об'єктів дослідження.

Узагальнення зазначених показників стало основою для формування стратегічних підходів до забезпечення платоспроможності підприємств, зокрема через фінансове планування, реінжиніринг бізнес-процесів та реструктуризацію зобов'язань.

Аналіз платоспроможності підприємств на основі вибірки за 2021 і 2023 роки виявив суттєві відмінності у фінансовій стійкості та рівні забезпечення короткострокових зобов'язань. Більшість підприємств демонстрували позитивні значення коефіцієнтів у 2021 р., однак у 2023 р. спостерігається тенденція до їх зниження, що може бути наслідком як зовнішніх економічних викликів, так і внутрішніх управлінських рішень.

Абсолютна ліквідність, що показує спроможність погасити зобов'язання за рахунок наявних коштів, у частини підприємств знизилася до критичного рівня. Це свідчить про зростання ризику касових розривів і залежності від зовнішнього фінансування. Найбільше це помітно в компаніях із негативною динамікою прибутку або значним збільшенням дебіторської заборгованості.

Поточна ліквідність у ряді випадків зберігає прийнятні значення, однак часто за рахунок накопичених запасів або дебіторської заборгованості, що знижує реальну платоспроможність. Таким чином, формальний рівень ліквідності не завжди підтверджує фактичну здатність підприємства розраховуватися за поточними зобов'язаннями.

Коефіцієнт автономії також демонструє суперечливу картину: частина підприємств зберігає високу фінансову незалежність, що свідчить про наявність власних джерел фінансування та стратегій капіталізації, тоді як в інших спостерігається істотне зменшення власного капіталу. Це може

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

вказувати як на неможливість акумулювати прибуток, так і на необхідність покривати збитки за рахунок власних ресурсів, що суттєво знижує фінансову стійкість підприємства.

Загалом, зниження платоспроможності у 2023 році переважно характерне для підприємств із негативною динамікою прибутковості, високою дебіторською заборгованістю або зростанням поточних зобов'язань. При цьому слід враховувати, що формальні показники ліквідності не завжди відображають реальну ситуацію, особливо у разі неякісної структури активів. Водночас висока автономія залишається ознакою стабільності, а її зниження сигналізує про критичну потребу у зовнішньому фінансуванні.

У цьому контексті постає потреба не лише в оцінці поточного стану, а й у формуванні довгострокових стратегій підвищення платоспроможності. Наступний етап дослідження - аналіз фінансового планування як інструменту забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Аналіз структури активів показав, що у більшості підприємств зберігається домінування оборотних активів, що свідчить про переважно короткострокову модель функціонування. Проте у деяких компаній - особливо з великою часткою необоротних активів - спостерігається стратегічна орієнтація на інвестування у виробничі потужності або інфраструктуру.

Динаміка чистого прибутку між 2021 і 2023 роками виявила високу волатильність. Частина підприємств зазнала збитків у 2023 році, що сигналізує про зниження ефективності фінансового планування. Це могло бути зумовлено як зовнішніми факторами (інфляція, коливання цін, зміна попиту), так і внутрішніми помилками в прогнозуванні витрат або обсягів реалізації.

Підприємства з негативною динамікою прибутковості часто демонстрували й супровідні зміни в структурі активів - зменшення обсягів грошових коштів, збільшення дебіторської заборгованості або накопичення запасів без достатнього економічного обґрунтування. Такі зрушення свідчать про недоліки в системі внутрішнього фінансового планування, зокрема в

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

частині контролю ліквідності та обігових ресурсів. Це, у свою чергу, вказує на потребу в удосконаленні бюджетного процесу, впровадженні сценарного планування, визначенні чутливих індикаторів та застосуванні цифрових інструментів для управління грошовими потоками.

Узагальнюючи результати аналізу, можна зробити такі висновки: фінансове планування має базуватися на структурному аналізі активів і прогнозній прибутковості, а не лише на облікових показниках; дисбаланс між оборотними та необоротними активами вимагає адаптації планів інвестування й оперативного фінансування; для підвищення ефективності доцільно впроваджувати цифрові моделі бюджетування, контролінгу та стратегічного прогнозування.

У сучасних умовах нестабільного середовища підприємства потребують не лише оптимізації витрат, а й глибокого перегляду операційних процесів. Саме тому наступний аспект дослідження стосується можливостей реінжинірингу бізнес-процесів як засобу підвищення фінансової мобільності. Наприклад:

- зменшення дебіторської заборгованості - свідчить про запровадження нових підходів до управління розрахунками та скорочення періоду обігу коштів;
- оптимізація запасів - деякі підприємства в 2023 році значно скоротили складські залишки, що може бути наслідком автоматизації обліку, покращення логістики або переходу до моделі just-in-time;
- збільшення частки грошових коштів або електронних еквівалентів - ознака зміни політики ліквідності та управління залишками на рахунках.

Такі зміни можуть бути результатом трансформації ключових бізнес-процесів - закупівель, збуту, обліку або логістики, що є типовими напрямками реінжинірингу. Досвід окремих підприємств свідчить: ті, хто своєчасно адаптував свою модель управління та оптимізував структуру оборотного капіталу (зокрема дебіторську заборгованість і запаси), змогли зберегти або

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

навіть покращити платоспроможність попри зовнішній тиск. Таким чином:

- реінжиніринг процесів переводить підприємство з режиму реагування на кризу в режим активного управління змінами;
- найвідчутніші позитивні результати спостерігаються там, де вдалося переглянути політику управління обіговими активами;
- поєднання реінжинірингу з цифровими рішеннями (ERP-системи, CRM, ВІ-аналітика) забезпечує гнучкість і прозорість фінансових потоків.

Разом із внутрішньою оптимізацією процесів важливою складовою стратегії забезпечення платоспроможності є реструктуризація зобов'язань. Її актуальність зростає у випадках, коли підприємство стикається з перевищенням поточних витрат над доходами або накопиченням боргового навантаження. За результатами аналізу, частина підприємств у вибірці вже демонструє ознаки такої потреби або здійснила відповідні заходи.

Зокрема, деякі підприємства показують повну відсутність або суттєве скорочення довгострокових зобов'язань, що може бути наслідком дострокового погашення боргів, перекласифікації їх у короткострокові або досягнення домовленостей про відстрочку платежів. Водночас у низки компаній спостерігається різке зростання поточних зобов'язань, що свідчить про короткострокову кризу ліквідності та потребу в реорганізації боргового портфеля.

У таких випадках реструктуризація має спиратися не лише на перемовини з кредиторами, а й передбачати: переоцінку структури балансу з урахуванням зміни активів і пасивів; впровадження фінансових графіків обслуговування боргу; поєднання реструктуризації з реінжинірингом витрат, логістики та обігових процесів.

Реструктуризація має розглядатися не як реакція на дефолт, а як превентивна антикризова стратегія, що дозволяє зберегти фінансову стійкість. Її ефективність значно зростає за умов інтеграції з фінансовим плануванням та системою контролю витрат. Вибір конкретного формату - подовження строків

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

погашення, списання частини зобов'язань чи перекредитування - залежить від структури пасиву, стабільності доходів та переговорної позиції підприємства.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, можна стверджувати, що забезпечення платоспроможності вимагає не ізольованого використання окремих фінансових інструментів, а інтегрованого підходу – рис. 1. Такий підхід повинен охоплювати стратегічне фінансове планування, реінжиніринг бізнес-процесів, своєчасну реструктуризацію зобов'язань та постійний моніторинг фінансової безпеки.

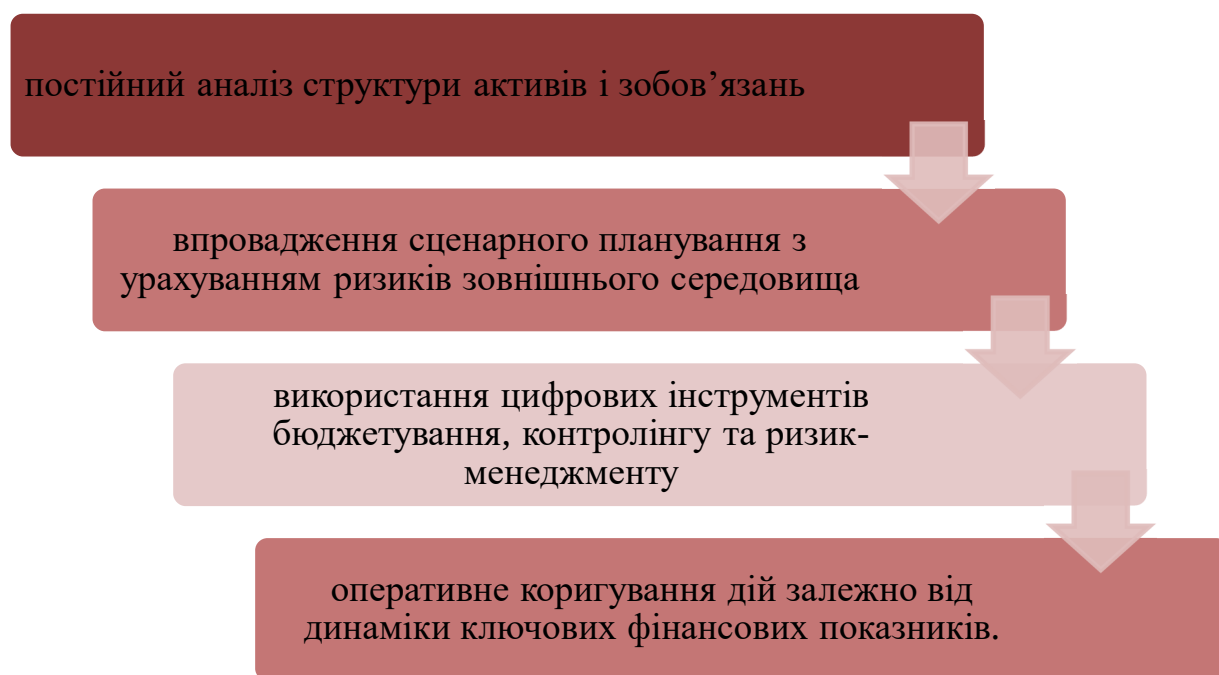

Рис. 1. Модель адаптивної системи управління платоспроможністю підприємства*

*узагальнено на підставі [1-17]

Схема відображає ключові елементи побудови адаптивної системи забезпечення платоспроможності, що базується на постійному аналізі активів і зобов'язань, сценарному плануванні, цифровому інструментарії управління та моніторингу динаміки фінансових показників. Її логіка передбачає перехід від реактивного управління до проактивної політики фінансової стабільності.

Запропонована модель дозволяє підприємству не лише реагувати на

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

кризові явища, а й формувати проактивну політику фінансової стабільності. Вона може бути адаптована до специфіки діяльності підприємства, масштабу його операцій та галузевих ризиків, що забезпечує її універсальність та прикладну цінність.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що забезпечення платоспроможності підприємства є багаторівневим процесом, який потребує інтеграції фінансового планування, оперативного управління активами та пасивами, а також стратегічного перегляду бізнес-процесів. На основі аналізу фінансових показників підприємств за 2021 і 2023 роки встановлено зниження ліквідності, посилення боргового навантаження та зменшення автономії на частині об'єктів дослідження. Це свідчить про необхідність комплексної трансформації фінансової політики.

Запропонований у статті підхід до підвищення платоспроможності базується на поєднанні структурного аналізу активів, прогнозів прибутковості, реінжинірингу процесів та реструктуризації зобов'язань. Визначено, що формальні коефіцієнти ліквідності не завжди відображають реальний фінансовий стан підприємства, особливо за умов погіршення якості активів. У цьому контексті інтеграція цифрових інструментів (ERP, CRM, BI) у фінансове управління дозволяє досягти більшої прозорості та керованості грошових потоків. Реструктуризація зобов'язань, у свою чергу, повинна розглядатися не лише як антикризовий захід, а як частина довгострокової фінансової стратегії.

З урахуванням отриманих результатів доцільно запропонувати кілька практичних рекомендацій. По-перше, підприємствам варто впроваджувати сценарне фінансове планування з регулярною оцінкою структури балансу, що дасть змогу завчасно реагувати на ризики ліквідності. По-друге, для підвищення ефективності управління обіговими коштами доцільно поєднувати реінжиніринг внутрішніх процесів зі впровадженням цифрових рішень, орієнтованих на бюджетування та контролінг. По-третє,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

реструктуризацію зобов'язань слід здійснювати у межах проактивного підходу до управління фінансовою безпекою, заздалегідь формуючи графіки обслуговування боргу та переглядаючи політику фінансування. Нарешті, важливим напрямом є розробка типових моделей оцінки платоспроможності з урахуванням галузевої специфіки, що може стати корисним інструментом для управлінців та аналітиків у процесі прийняття рішень.

Список використаних джерел

1. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства // *Ефективна економіка*. 2013. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1805> (дата звернення: 07.04.2025).
2. Перерва П. Г., Лега О. В., Тютюнник С. В., Тютюнник Ю. М. Прибуток як основа фінансової стійкості та стратегічного розвитку підприємства // *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14790464> (дата звернення: 07.04.2025).
3. Pepur P., Peronja I., Laca S. Free cash flow as dividend determinant // *Proceedings of FEB Zagreb 10th International Odyssey Conference on Economics and Business*. 2019. Vol. 1, No. 1. P. 468–473.
4. Steinberga D., Millere I. Use of cash flow statement in evaluation of company's financial situation using data from operating and liquidated companies in the Republic of Latvia // *New Challenges of Economic and Business Development – 2016: Society, Innovations and Collaborative Economy*. 2016. P. 775–788.
5. Krumrey L., Moeini M., Wendt O. A cash-flow-based optimization model for corporate cash management: A Monte-Carlo simulation approach // *Advanced computational methods for knowledge engineering, ICCSAMA 2017*. Springer, 2018. Vol. 629. P. 34–46. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-61911-8_4. (дата звернення: 07.04.2025).
6. Квасницька Р. С., Доценко І. О., Матвійчук Л. О. Оцінювання

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

фінансової безпеки підприємства в системі забезпечення реалізації його фінансової стратегії // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2019. № 3(30). С. 95–102. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i30.179691>. (дата звернення: 07.04.2025).

7. Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Лега О. В., Мисник Т. Г., Зоря С. П. Розвиток цифрової компетентності як умова забезпечення конкурентоспроможності майбутніх економістів // *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 73, № 5. С. 28–47. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v73i5.3035>. (дата звернення: 07.04.2025).

8. Перерва П. Г., Лега О. В., Яловега Л. В. Податкове планування як інструмент системи управління підприємством // *Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія «Економіка, управління та фінанси»*. 2024. Вип. 1. С. 58–62.

9. Даценко Г., Кудирко О., Крупельницька І., Майстер Л., Копчикова І., Гладій І. Застосування методу аналізу ієрархій для побудови стратегічної карти забезпечення фінансової безпеки підприємств // *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. № 3(50). С. 164–173. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4013>. (дата звернення: 07.04.2025).

10. Vyhovska N. G., Polchanov A. Y., Ostapchuk T. P., Dovgaliuk V. V. The impact of solvency and business activity on profitability of mining companies in Ukraine // *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2020. № 4. Р. 164–170. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2020-4/164>. (дата звернення: 07.04.2025).

11. Sakr A., Bedeir A. Impact of capital structure on firm's performance: Focusing on non-financial listed Egyptian firms // *International Journal of Financial Research*. 2019. Vol. 10, No. 6. Р. 78–87. DOI: <https://doi.org/10.5430/ijfr.v10n6p78>. (дата звернення: 07.04.2025).

12. Narwal K., Yadav N. Evaluating intellectual capital and its impact on financial performance: Empirical evidence from Indian electricity, mining and asset

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

financing service sectors // *International Journal of Learning and Intellectual Capital*. 2017. Vol. 14, No. 4. P. 319–337. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJLIC.2017.087376>. (дата звернення: 07.04.2025).

13. Єршова Н. Ю., Лега О. В., Прокопишин О. С., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Податкова звітність як стратегічний інструмент ділових комунікацій і прийняття управлінських рішень // *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 9. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14986292> (дата звернення: 07.04.2025).

14. Августин Р., Демків І. Стратегічно-тактичний інструментарій управління фінансовою стійкістю і платоспроможністю підприємства // *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2022. № 3. С. 121–126. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-5-17>. (дата звернення: 07.04.2025).

15. Дорошенко А. П. Проблеми діагностики кризового стану сучасних підприємств // *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економіка*. 2013. Вип. 17, ч. III. С. 75–82.

16. Vasechko L. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стійкості підприємства // *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2021. № 1(7). С. 26–40. DOI: <https://doi.org/10.32750/2021-0103>.

17. Коцєруба Н. В. Інформаційне забезпечення аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства // *Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 27, № Ч. 1. С. 78–83.